

TTB Yüksek Onur Kurulu 2008-2010 ve 2010-2012 Dönemi Kararları Üzerinden Değerlendirme

An Evaluation through 2008-2010 and 2010-2012 Resolutions

Adopted by Turkish Medical Association (TMA) High Disciplinary Board

Araştırma



Research

Dr. Orhan Odabaşı^{1,2}

Geliş/Received : 02.04.2012
Kabul/Accepted : 19.03.2018

Giriş

Türk Tabipleri Birliği yasaı tabip odaları onur kurulları ve TTB Yüksek Onur Kurulu'na hekimlik uygulamaları disiplin süreçlerini yürütme görevi vermiştir.

Yöntem

Çalışmamızda TTB Yüksek Onur Kurulu 2008-2010, 2010-2012 dönemi kararları incelendi. Olay gerçekleşme sürecinden tabip odası onur kurulu ve TTB – YOK kararı aşamasına geçen süre, alınan kararlar değerlendirildi.

Bulgular

TTB Yüksek Onur Kurulu'nda 2008-2010, 2010-2012 döneminde 721 karar alındı. Meslekten men cezası alan hekimlerin sayısı 235'dir.

Tartışma

Olayın gerçekleştiği tarihten 24 ay sonra 2008-2010 döneminde %39,0, 2010-2012 döneminde %30,6 onur kurullarının karar aldığı izlendi. TTB Yüksek Onur Kurulu, gelen dosyaların geliş tarihine göre ilk 6 ayda 2008 döneminde %87,8, 2010 döneminde ise %59,5, oranında karar verdiği saptandı.

Sonuç

Hekimlere verilen meslekten men cezası sayısı 235'dir. Tutarlı ve bilimsel kararlar verebilmek için alan uzmanlarından bilirkişi görüşü alma ve değerlendirme konusunda başta tıp uzmanlık derneklerine görev düşmektedir.

Hekimlik uygulamaları disiplin süreçlerinde yapılması gereken mağduriyetlerin hızla giderilmesidir. Sistem analizi yapmaksızın tek sorumlunun hekim olarak gösterilmesi sorunun çözümüne katkı sunmayacaktır.

Dosyalardaki usül eksikliklerinin ve gerekli belgelerin dosyada olmamasını gidermede "soruşturmacı" eğitimleri katkı sunacaktır.

Anahtar sözcükler: Malpraktis, Disiplin Süreçleri, Onur Kurulları, Yüksek Onur Kurulu

Abstract

Introduction: The disciplinary boards of the medical chambers and TMA High Disciplinary Board have been appointed under The Turkish Medical Association Law to carry out disciplinary procedures for medical practices.

Method: In this study, 2008-2010, 2010-2012 resolutions of TMA High Disciplinary Board were examined. The time elapsed from the occurrence of the case to the adoption of the resolutions by the medical chamber disciplinary boards and TMA High Disciplinary Board and the resolutions that have been taken were evaluated.

Findings: 721 resolutions were adopted by TMA High Disciplinary Board during 2008-2010 and 2010-2012 periods. The number of the physicians banned from practising medicine was 235.

Discussion: It was seen that the percentages of the resolutions taken by disciplinary boards after 24 months from the date of occurrence of the case were 39,0 and 30,6 in 2008-2010 and 2010-2012 periods, respectively. It was determined that the proportion of the resolutions adopted by TMA High Disciplinary Board within the first 6 months from the date of submission was 87,8% in 2008 and 59,5% in 2010 periods.

Conclusion: The number of the penalties imposed on the physicians which banned them from practising medicine was 235. It is particularly medical specialty societies' duty to receive and evaluate expert opinions from the specialists in related fields, in order to be able to make consistent and scientific decisions. Unjust treatments should be eliminated rapidly through disciplinary procedures for medical practices. Holding the physician the only responsible without conducting a system analysis would not contribute to the solution of the problem. "Investigator" training programs would contribute to resolve procedural deficiencies and lack of required documents in the files.

Key words: Malpractice, Disciplinary procedures, Disciplinary boards, High Disciplinary Board

1 Doç.; Hacettepe Ü. Tıp Fak. Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD, Ankara,

2 Türk Tabipleri Birliği 2008-2010, 2010-2012, 2012-2014 Dönemleri Yüksek Onur Kurulu Üyesi

Giriş

Türk Tabipleri Birliği (TTB), tabipler arasında mesleki deontolojiyi ve dayanışmayı korumak ve meslek mensuplarının hak ve yararlarını korumak amacıyla kurulmuş kamu kurumu niteliğinde mesleki bir kuruluştur (1).

TTB Disiplin Yönetmeliği, Yüksek Onur Kurulu (YOK) Görevlerini 24. maddede "*Oda Onur Kurulu kararlarına karşı yapılan itirazlar ile itiraz edilmese dahi onur kurulları tarafından verilen meslekten alıkoyma cezalarını inceler ve onur kurulu kararları hakkında karar verir.*" biçiminde tanımlamaktadır (2).

Türk Tabipleri Birliği Yüksek Onur Kurulu (TTB - YOK) Türk Tabipleri Birliği 6023 sayılı yasa uyarınca TTB Büyük Kongre'de seçilen dokuz asıl ve dokuz yedek üyeden oluşmaktadır. Yüksek Onur Kurulu üyeliğine seçilebilmek için Türkiye'de en az onbeş yıl tabiplik yapmış olmak ve bu yasanın 39. maddesinde yazılı cezalardan herhangi birini almamış olmak gerekir. Kurula Sağlık Bakanlığı'nın Müsteşar veya yardımcısı, Teftiş Kurulu Başkanı ya da yardımcısı ile Birinci Hukuk Müşaviri müşahit olarak katılabilir ancak oy kullanamazlar. Kurul Ankara'da TTB Merkez Konseyi yerleşkesinde olağan olarak Haziran ve Ekim aylarında olmak üzere yılda iki defa toplanır. Merkez Konseyi ya da son toplantısının başkanının daveti üzerine divan daha sık toplanabilir (1).

YOK verdiği kararları ilgili tabip odasına Merkez Konseyi Sekreteryası aracılığıyla bildirir ve keyfiyet hakkında disiplin işlemi yapılan kimseye tebliğ edilir. Kesinleşen meslekten geçici süre men cezaları kararları Sağlık Bakanlığı'nca uygulanır.

Tabip odası onur kurulu kararlarının TTB - YOK'da görüşülmesi sırasında tarafların istekleri üzerine yazılı ya da sözlü savunma – açıklama alınır.

Madde 47'e göre, YOK, tabip odası onur kurullarından gelecek kararları incelendikten sonra kararı esas ve usul yönünden uygun bulmazsa, bu dosyaya ilişkin değerlendirmesi ile birlikte kararı ilgili onur kuruluna iade eder. Oda onur

kurulundan gelecek ikinci karar üzerine Yüksek Onur Kurulu'nun vereceği kararlar hakkında Ankara İdare Mahkemesi'ne başvurma hakkı bulunmaktadır (1).

Yasanın 49. maddesine göre memur olsun, serbest olsun Yüksek Onur Kurulu kararı ile geçici olarak sanat icrasından men edilen azalar, hiç bir suretle sanatlarını icra edemeyecekleri gibi hasta kabul ettikleri yerler de kapatılır. Bu karar ilgililerce bilinmek üzere Sağlık Bakanlığı tarafından uygun görülecek yollarla ilan edilir ve yerine getirilmesi sağlanır (1)

Yöntem

Bu çalışmada, TTB - YOK 2008-2010 (2008 dönemi) ve 2010-2012 (2010 dönemi) dönemlerinde tabip odalarından gelen 721 dosya ve alınan kararlar incelenmiştir. TTB - YOK 2008 dönemi 27.06.2008 tarihi ile 01.06.2010 arasını, 2010-2012 dönemi ise 01.06.2010 tarihi ile 01.07.2012 arasını kapsamaktadır.

Tabip odası onur kurullarından gelen dosya ve kararlar disiplin işlemine konu olayın gerçekleşme tarihi, tabip odası başvuru sonrası tabip odası onur kurulu karar tarihi, incelenen olaylarda yürütülen disiplin işlemleri, verilen disiplin cezaları, dosya içerisindeki sözlü savunma istemleri, disiplin işlemlerindeki hekim sayıları, dosyanın YOK'a geliş tarihi, YOK karar ile tabip odası onur kurulu kararı arasındaki uyum, YOK tarafından verilen kararlar dağılımı, YOK kararı ile olay gerçekleşme tarihi ve onur kurulu karar tarihi arasındaki süre incelenmiştir.

Tabip odası disiplin soruşturmaları soruşturma aşamasında sağlanamayan bilgilerin varlığı, ilgili tarafların savunmalarının alınmaması ya da uygun tebligat yapılmaması nedeniyle kimi verilere erişilemedi. Bu dosyalar ilgili veri analizinde çalışma dışında tutuldu.

Bulgular

2008 ve 2010 döneminde TTB'ye bağlı 56 tabip odası bulunmaktadır. Bu dönemde 38 tabip odası onur kurulu disiplin dosyalarını görüşüp karara bağlamışlardır. Tabip odaları, Onur kurullarında incelenen dosyaların tabip odalarına göre dağılımı Tablo 1'de görülmektedir.

Tablo 1. 2008-2012 döneminde tabip odaları onur kurullarında karar alınan dosya sayısı	
Tabip Odası	Dosya Sayısı
İstanbul	602
İzmir	218
Ankara	92
Antalya	78
Tekirdağ	68
Kocaeli	41
Manisa	26
Mersin	26
Adana	22
Eskişehir	20
Muğla	18
Bursa	16
Aydın	13
Balıkesir	12
Hatay	10
Denizli	10
Gaziantep	9
Van	7
Trabzon	6
Bolu	6
Edirne	5
17 Tabip Odası	38
Toplam	1343

Disiplin dosya kararları incelendiğinde 22 tabip odasında 10 dosyadan az sayıda olmakla birlikte toplam 73 dosya karara bağlanmıştır.

TTB-YOK'a gönderilen dosyalarda 105 hekimin uyarı, 434 hekimin para ve 235 hekimin meslekten men cezası aldığı görülmektedir. Aynı dosya içerisinde birden fazla eylem için farklı disiplin işlemi yürütüldüğü ve ceza verildiği görülmektedir.

Meslekten men (alikoyma) cezası alan hekimlerin toplam sayısı 235 olup ceza verilme gerekçeleri ve meslekten men süreleri Tablo 2'de verilmiştir.

TTB – YOK 2008 döneminde 11 toplantı yapıp 395 karar ve 2010 döneminde 11 toplantı yapıp 326 karar almıştır. Alınan kararlarla ilgili disiplin dosyasının tabip odalarına dağılımları incelendiğinde 2008 döneminde 199 kararla (%50,4) İstanbul ilk sırada, 41 kararla (%10,4) İzmir ikinci, 27 kararla (%6,8) Ankara Tabip Odaları üçüncü sıradadır. 2010 döneminde alınan kararlarla ilgili disiplin dosyasının tabip odalarına dağılımları incelendiğinde 167 kararla (%51,2) İstanbul ilk sırada 44 kararla (%13,5) İzmir ikinci,

Tablo 2. Eyleme göre meslekten geçici süre ile men cezası alan hekim sayıları						
Eylem	15	1 ay	2 ay	3 ay	4 ay	6 ay
Gerçeğe aykırı ve kurala uygun olmayan adli rapor düzenlemek	2	32	2	-	-	-
Özen eksikliği, dikkatsizlik vb. kusuru ile eksik ya da yanlış tanı ve tedavide bulunarak hastaya kalıcı zarar vermek	18	11	2	6	-	7
Hastasına veya sağlık personeline cinsel tacizde bulunmak	-	1	-	1	-	-
Hasta-hekim ilişkisi sınırını aşarak hastası ile duygusal ve cinsel ilişkiye girmek	-	1	-	-	-	-
Davete karşın hastaneye gelmemek ve hastanın sevkini geciktirmek	1	-	-	-	-	-
Kamu kurum ve kuruluşlarını dolandırmaya yönelik eylemlerde bulunmak	1	4	-	6	1	5
Hastalıkların tanı ve tedavisinde bilimselliği henüz kanıtlanmamış ya da bilim dışı yöntemleri uygulamak veya önermek	4	-	-	-	-	-
Gerçeğe uygun olmayan reçete, rapor ve benzeri belge düzenlemek	7	2	-	2	-	2
Reçete yazma kurallarına uymamak	-	1	-	-	-	-
Uzmanı olmadığı alanda uzmanmış gibi davranmak	2	1	-	2	-	-
Meslektaşına fiili ve sözlü saldırıda bulunmak	1	1	-	-	-	-
Haksız kazanç (birden fazla yerde muayenehane açmak, işletmek, asgari ücret altında çalışmak vb.)	12	10	-	1	-	-
Belirlenmiş kurallar ve tıbbi etik ilkelere aykırı davranmak	25	12	1	1	1	8
Yayın etiğine aykırı davranış	3	-	3	-	-	-
Tanıtım kurallarına aykırılık	23	7	1	-	-	1
Toplam	99	83	9	19	2	23

18 kararla (%5,5) Ankara Tabip Odaları üçüncü sıradadır.

Disiplin dosyaları incelenerek dosya konusu edilen olayın gerçekleştiği tarih ile tabip odası onur kurulunun kararı oluşturduğu tarih saptanmış olup Tablo 3'de geçen süre ay olarak görülmektedir.

2008 döneminde 395 olaydan 115 olayın, 2010 döneminde ise 326 olaydan 150'sinin gerçekleşme tarihi dosyada bulunamamıştır. Başvuru dilekçeleri üzerinden net tarihler belirlenebildiği gibi birbiri ile tutarlı savunma ve şikayet dilekçe ya da sözel ifadeler kayıt altına alınmış netlik olmayan ya da tutarsızlık olanlar üzerinde işlem yapılmamıştır. 2008 döneminde yaklaşık 24 ayda %39,0 oranında, 2010

Tablo 3. Olay gerçekleşme tarihi ile oda onur kurulu karar tarihi arasındaki geçen süre (ay)

Süre (ay)	2008		2010	
	n	%	n	%
6-30	7,6	11	3,3	
7-12	40	10,2	33	9,9
13-18	42	10,6	30	9,0
19-24	42	10,6	28	8,4
25-30	34	8,7	21	6,3
31-36	23	5,9	16	4,8
37-42	19	4,8	4	1,2
43-48	9	2,4	8	2,4
49-54	6	1,6	1	0,3
55-60	9	2,4	4	1,2
61-132	22	6	16	4,8
Toplam	280	70,9	176	54
Eksik veri	115	29,1	150	46
G.Toplam	395	100	326	100

Tablo 4. Tabip odası onur kurulu karar tarihi ile TTB-YOK karar tarihi arasındaki süre (ay)

Süre (ay)	2008		2010	
	n	%	n	%
6-347	87,8	194	59,5	
7-12	36	9,2	119	36,5
13-18	8	2,1	7	2,1
19-24	0	0	2	0,6
25-30			1	0,3
37-42	1	0,3		
Toplam	392	99,2	323	99,1
Eksik veri	3	0,8	3	0,9
G. Toplam	395	100	326	100

döneminde ise yaklaşık 24 ayda %30,6 oranında onur kurulları kararlarının verildiği görülmektedir. Tabip odası onur kurulları tarafından meslekten men cezası verildiğinde ya da alınan karara itiraz olduğunda karar TTB Yüksek Onur Kuruluna görüşülmek üzere gönderilmektedir. Tabip oda onur kurulu kararı ile dosyanın TTB Yüksek Onur Kuruluna gelip karar alınması arasındaki süre ay olarak Tablo 4'de verilmektedir.

Tablo 5. Olay tarihi ile TTB-YOK kararı arasında geçen süre (ay)

Süre (ay)	2008		2010	
	n	%	n	%
6-5	1,3	1	0,3	
7-12	28	7,2	12	3,6
13-18	43	10,9	28	8,4
19-24	52	13,1	33	9,9
25-30	36	9,2	30	9
31-36	30	7,6	20	6
37-42	20	5,1	14	4,2
43-48	18	4,6	7	2,1
49-54	10	2,6	4	1,2
55-60	12	3,2	5	1,5
61-143	26	7,1	22	6,6
Toplam	280	70,9	176	54
Eksik veri	115	29,1	150	46
G.Toplam	395	100	326	100

Tablo 6. TTB-YOK'a gelen kararlarda var olan cezaların dağılımı (gruplandırılmış)

Ceza	2008		2010	
	n	%	n	%
Para	145	36,7	111	34,0
Ceza yok	93	23,5	70	21,5
Men	72	18,2	56	17,2
Uyarı	41	10,4	43	13,2
Para cezası, uyarı	13	3,3	5	1,5
Men, para cezası	5	1,3	2	0,6
Soruşturmaya gerek yok	5	1,3	10	3,1
Men, uyarı	2	0,5	2	0,6
Men, ceza yok	1	0,3		
Para, ceza yok	1	0,3	6	1,8
İşlem sürmekte	1	0,3		
Uyarı, ceza yok			2	0,6
Kovuşturma gerek yok			4	1,2
Toplam	379	95,9	311	95,4
Eksik veri	16	4,1	15	4,6
G. Toplam	395	100,0	326	100,0

Tablo 7. TTB-YOK disiplin işlemine neden olan eylemlerin dönemlere göre dağılımı

Eylemler	2008	2010	Konu başlıkları	2008
	n	%	n	%
Tıbbi hata	57	14,4	76	23,3
Tanıtm ihlali	51	12,9	31	9,5
Oda onayı almadan serbest hekimlik yapmak	22	5,6	24	7,4
Aydınlatılmış onam	17	4,3	6	1,8
Uzmanlık dışı etkinlik	11	2,8	10	3,1
Tıbbi ihmal	10	2,5		
Hekimliğe yakışmayan davranış	9	2,3	10	3,1
Deontolojiye uymamak	8	2,0		
Kamu kurumunu zarara uğratmak	8	2,0	3	0,9
Mesleki beceri eksikliği	7	1,8	12	3,7
Bilimselliği kanıtlanmamış ilaç, yöntem kullanmak	6	1,6	8	2,4
Endikasyon dışı tahlil, girişim, ilaç yazma	5	1,4	1	0,3
Hasta temini	4	1,0	3	0,9
İki ayrı yerde hekimlik yapmak	4	1,0	1	0,3
Raporda usulsüzlük	4	1,0	25	7,7
Tabip odasına bildirimsiz çalışmak	4	1,0	3	0,9
Evrakta usulsüzlük	3	0,8		
Usulsüz rapor	3	0,8	1	0,3
Hastadan usulsüz para istemek	2	0,5	2	0,6
Eğitici sorumluluğunu yerine getirmemek	2	0,5		
Haksız kazanç	2	0,5	2	0,6
Hasta bilgilerini ifşa etmek	2	0,5	2	0,6
Hasta görmeden reçete yazmak	2	0,5		
Hasta kayıtlarını usulüne uygun tutmamak	2	0,5	1	0,3
Kaşesini başkasına kullandırmak	2	0,5	1	0,3
Kırmızı reçetede usulsüzlük	2	0,5		
Küretaj (yasal olmayan)	2	0,5	2	0,6
Meslektaşlarına küçük düşürücü davranış	2	0,5	3	0,9
Meslekte bilgi eksikliği, özensizlik	2	0,5		
Reçete uygunsuzluğu	2	0,5	2	0,6
Asgari ücrete uymamak	1	0,3		
Cezaya rağmen çalışmaya devam etme	1	0,3		
Etik olmayan davranış	1	0,3	2	0,6
Fiziki saldırı	1	0,3		
Gereksiz tedaviyi bırakmak	1	0,3		
Gereksiz masraf yaptırmak	1	0,3	2	0,6
Hasta haklarına saygı göstermemek	1	0,3	1	0,3
Hekim kimliğini kötüye kullanmak	1	0,3		
Hekime taciz ve darp	1	0,3		
İnsan haklarına aykırı tutum	1	0,3		
İstenmeden bilirkişilik yapmak	1	0,3		
İşkenceye maruz kalma olasılığında hekim tutumu	1	0,3		

Tablo 7'nin devamı. TTB-YOK disiplin işlemine neden olan eylemlerin dönemlere göre dağılımı

Eylemler	2008	2010	Konu başlıkları	2008
	n	%		n
İşyeri evraklarını izinsiz çıkarılması	1	0,3		
Kayıtsız hekim çalıştırmak	1	0,3	1	0,3
Siyasi baskı	1	0,3		
Taciz	1	0,3		
Tanıklıktan kaçınma	1	0,3		
Usulüne uygun olmayan sevk	1	0,3	1	0,3
Geniş endikasyon			1	0,3
Hekim yakınından para almak			1	0,3
Hekimin oda üyesi işlevlerini yapmamak			2	0,6
Muayehanedeki eksik teçhizat			1	0,3
Ruhsatsız bir yere hasta sevk etmek			1	0,3
Tabip odasına bildirmeden hekim çalıştırma			1	0,3
Usulsüz reçete yazmak			1	0,3
Uzmanlık öğrencisine hekimlik yaptırmak			1	0,3
Toplam	275	69,6	245	75,2
Eksik veri	120	30,4	81	24,8
Genel Toplam	395	100,0	326	100,0

Oda onur kurulu kararı ile dosyanın TTB-YOK'na gelip karar alınması arasındaki süre ay olarak incelendiğinde 2008 döneminde ilk 6 ayda %87,8, 12 ayda toplam %97 oranında, 2010 döneminde ise ilk 6 ayda dosyaların %59,5, 12 ayda ise toplam %96'sı hakkında karar verildiği görülmektedir.

Olayın gerçekleşme tarihi ile TTB-YOK kararının verildiği süre Tablo 5'de görülmektedir. 2008 döneminde yaklaşık 24 ayda %32,5 oranında, 2010 döneminde ise yaklaşık 24 ayda %22,2 oranında karar verildiği görülmektedir.

TTB-YOK kararlarında yer alan doktor sayısı incelendiğinde 2008 döneminde %76,2 tek hekim, %13,2 iki hekim, 2010 döneminde ise %73,6 oranında tek hekim, %10,7 iki hekim ile ilgili karar içermektedir.

Tabip odası onur kurulları kararları incelendiğinde kimi dosyalarda tek hekime birden fazla disiplin eylemi nedeniyle birden fazla disiplin cezası verildiği görülmektedir. Tablo 6'da TTB - YOK'a tabip odası onur kurullarından gelen kararların gruplanmış biçimi verilmektedir.

Birden fazla disiplin eylemi nedeniyle açılan soruşturma ve yürütülen kovuşturma sonrasında kimi eylemler için çeşitli cezalar verilirken, kimi eylemler için ceza verilmemiş olduğu görülmektedir.

Tabip odaları soruşturma ve onur kurulları kovuşturma ve karar aşamalarında ilgili tarafların yasal tebligat sonrası yasal, geçerli itiraz süresinde yapıldığında, itiraz hakkı bulunmaktadır. 2008 döneminde 233 hekim (%59), 2010 döneminde 161 hekim (%49,4) karara itiraz etmiştir.

Şikayetçiler (hasta, hasta yakını, ilgili taraf) 2008 döneminde 128 dosyada (%32,4), 2010 döneminde 122 dosyada (%37,4) karara itiraz ettikleri görülmektedir.

Tabip odaları, onur kurulları ve TTB-YOK süreçlerinde ilgili tüm tarafların yasal sözlü açıklama – sözlü savunma hakları bulunmaktadır. TTB-YOK'da 2008 döneminde 60 hekim (%15,2), 2010 döneminde 37 hekim (%11,3) sözlü savunma yaptıkları saptanmıştır.

Dosyalarda hekimlere sunulan sözlü savunma hakkı şikayetçilere - ilgili taraflara ise sözlü açıklama yapma hakkı sunulduğu görülmektedir.

TTB-YOK'da 2008 döneminde 18 şikayetçinin (%4,6), 2010 döneminde ise 14 şikayetçinin (%4,3) sözlü açıklama yaptıkları görülmektedir.

Tablo 8. Dönemlere göre dosya içerisinde bilirkişi raporu bulunma durumu				
Bilirkişi raporu sayısı	2008		2010	
	n	%	n	%
1	70	17,7	48	14,7
2	22	5,6	19	5,8
3	5	1,3	7	2,1
4	1	0,3	9	2,8
Toplam	98	24,8	83	25,5
Eksik veri	297	75,2	243	74,5
G. Toplam	395	100,0	326	100,0

Tablo 9. YOK'a gelen dosyadaki karar ile TTB-YOK kararı arasındaki ilişki				
Karar	2008		2010	
	n	%	n	%
Hüküm içermeyen karar*	66	16,7	60	18,4
Karar ile uyumlu	194	49,1	167	51,2
Karar değişti	135	34,2	97	29,8
Toplam	395	100,0	324	99,4
Eksik veri			2	0,6
G. Toplam	395	100,0	326	100,0

*Hüküm içermeyen karar (bilirkişi isteme, sözlü savunmaya / açıklamaya davet, karar yeter sayısına erişememe vb.)

Tablo 10. Dönemlere göre TTB -YOK karar dağılımı

Karar	2008		2009	
	n	%	n	%
Onay	172	43,5	154	47,2
Bozma	121	30,6	88	27,0
Sözlü savunma davet	34	8,6	20	6,1
İncelemeye yer yok	20	5,1	8	2,5
Sözlü açıklamaya davet	11	2,8	5	1,5
Karar tesisi (1 ay meslekten men, bozma, para cezası)	6	1,6	3	0,9
Belge isteme	5	1,3	10	3,1
Bilirkişi isteme	4	1,0	13	4,0
Karar yeter sayısı sağlanamadı	4	1,0	4	1,2
TTB Merkez Konseye bilgi	4	1,1	8	2,5
Düzelterek onam	3	0,8	4	1,2
Esastan bozma, karar tesisi	3	0,8		
Sonraki toplantıda dosya genişletilerek görüşülecek	3	0,8		
Karar bozma ve onay	2	0,5	6	1,8
Yeni karar kurma	2	0,5		
İtiraz süresinde değil	1	0,3	1	0,3
Toplam	395	100,0	324	100,0

TTB-YOK disiplin işlemine neden olan eylemler dönemlere göre dağılımı Tablo 7'de görülmektedir.

Dosyalar incelendiğinde disiplin eylemine ilişkin soruşturma ya da onur kurulları kovuşturma sürecinde bilirkişi görüş raporları alındığı gözlenmektedir (Tablo 8).

TTB-YOK kararları incelendiğinde 2008 döneminde 54 dosya (%17,7), 2010 döneminde 40 dosya (%12,3) iki ya da daha çok TTB-YOK gündemine geldiği görülmektedir. Bu dosyalar incelendiğinde usul eksiklikleri saptanmış ya da dosya içeriklerinin eksik olduğu ve karar öncesinde ilgili birimden bilgi alınması için ya da eksikliklerin giderilmesi için kararın sonraki toplantıya bırakıldığı gözlenmiştir.

TTB YOK 2008 döneminde ve 2010 döneminde 11'er kez toplam 22 toplantı gerçekleştirmiş olup bu toplantılarda alınan kararların tabip odası onur kurulları kararları ile ilişkisi dökümü Tablo 9'da verilmektedir (3,4).

TTB-YOK 2008 ve 2010 dönemleri karar dağılımı Tablo 10'da verilmektedir.

Tablo 11. Dönemlere göre TTB-YOK'da görüşülen dosyaların durumları

Karar-Süreç	2008		2009	
	n	%	n	%
Süreci tamamlanan	306	77,5	237	72,7
Bozma sonucu tabip odasına gönderilen	73	18,5	64	19,6
Sözlü savunma daveti yapılan	10	2,5	16	4,9
Belge istenen			6	1,8
Karar yeter sayısının sağlanamaması sonucu beklemede	4	1,0	1	0,3
Bilirkişi istemi yapılan	2	0,5	2	0,6
Toplam	395	100,0	326	100,0

TTB - YOK'un yasa gereği dokuz tıp doktoru üyesi bulunmaktadır. Bu üyelerin kararlardan çekilme hakları ve yükümlülükleri vardır. TTB mevzuatında hangi durumlarda karardan çekilme hakları ve yükümlülükleri olduğu açıkça belirtilmektedir (2). Kurul üyelerinin kararlardan çekilme durumları incelendiğinde 2008 döneminde 16 karardan, 2010 döneminde 12 karardan çekildikleri görülmektedir.

TTB-YOK 2008 ve 2010 dönemlerinde toplam 721 karar aldığı görülmektedir. Tablo 11'de TTB-YOK karar verilen dosyaların durum – süreçleri görülmektedir.

Tabip odası Onur kurulları bu dönem içerisinde 1343 dosya karara bağlamıştır. Bu kararlardan 2008 ve 2010 döneminde toplam 721 dosya kararı TTB-YOK'a gelmiştir. Disiplin dosya kararları incelendiğinde o tarihte var olan 56 tabip odasının 18'inden dosya gelmediği görülmektedir. Bu oda onur kurullarına disiplin eylemleri nedeniyle başvuru (şikayet) olmayabileceği gibi, onur kurulu kararları arasında meslekten men kararlarının verilmemiş olması ya da verilen kararlara itiraz edilmemesi nedeniyle TTB-YOK'a dosya gelmemiş olabilir.

Tüm tabip odalarının daha nitelikli sağlık hizmeti üretimi ve mesleki deontolojiyi korumak için aksaklıkların erken dönem fark edilmesi, önlemlerin alınması için hekim mesleki uygulama disiplin süreçlerinde var olması kendisini toplumda bir odak olarak göstermesi gereklidir.

Çalışmanın yapıldığı dönemde hekimlerin aldıkları meslekten men (alikoyma) cezası sayısı 235'dir.

Meslekten men alma gerekçesi olarak en sık *"meslekte özen eksikliği, dikkatsizlik vb. kusuru ile eksik ya da yanlış tanı ve tedavide bulunarak hastaya kalıcı zarar vermek."*, *"Belirlenmiş kurallar ve etik ilkelere aykırı davranmak."* eylemleri dikkat çekicidir. Hekimlik uygulamalarına dönük bu eylemlerin sınırlarının ve yeterliklerinin tanımlanması ve farkındalığın artırılmasında tıp uzmanlık dernekleri başta olmak üzere ortak çabaya gereksinim vardır.

Hekimlerin günlük mesleki uygulamalarında yetki ve sorumluluklarının yeterince bilgisine sahip olmamaları (*Davete karşın sağlık kuruluşuna gelmemek, Reçete yazma kurallarına uymamak, Yayın etiğine uymamak vb.*) mağduriyetler yaşanmasına, telafisi zor durumların yaşanmasına neden olmaktadır.

Zor bir mesleği, gerilimi oldukça yüksek bir çalışma ortamında, kısıtlılıklar içerisinde şiddetin her türüsüne maruz kalan hekimler böylesi durumlarda korunaksız kalmakta kimi zaman sağlıklı ve kalıcı çözümler yerine anlık alınan kararlar sonucunda hedef olmakta, süreçten zararla ayrılabilir. Şiddete uğradığında hekimlerin, bu durumu saklamadan, gecikmeden ilgili başvuruları yapmaları konusunda desteklenmesi gerekmektedir.

Tarafı kim olursa olsun, gerekçesine bakılmaksızın şiddete meyleden, meslektaşlarına karşı şiddet uygulayan hekimlerin de disiplin süreçlerine uğraması ve uygun cezaların verilmesi ve bu konuda ortak kararlılık göstermek zorunluluktur. TTB-YOK kararları incelendiğinde şiddetin her türüsüne (fiziksel, sözel, cinsel) karışmış

hekimlerin olduğunu görmek kaygı vericidir. Tıp eğitiminin her düzeyinde şiddetle baş etme, korunma ve tutum alma konusunda daha yoğun ve öncelikli bir çaba gerekliliği görülmektedir.

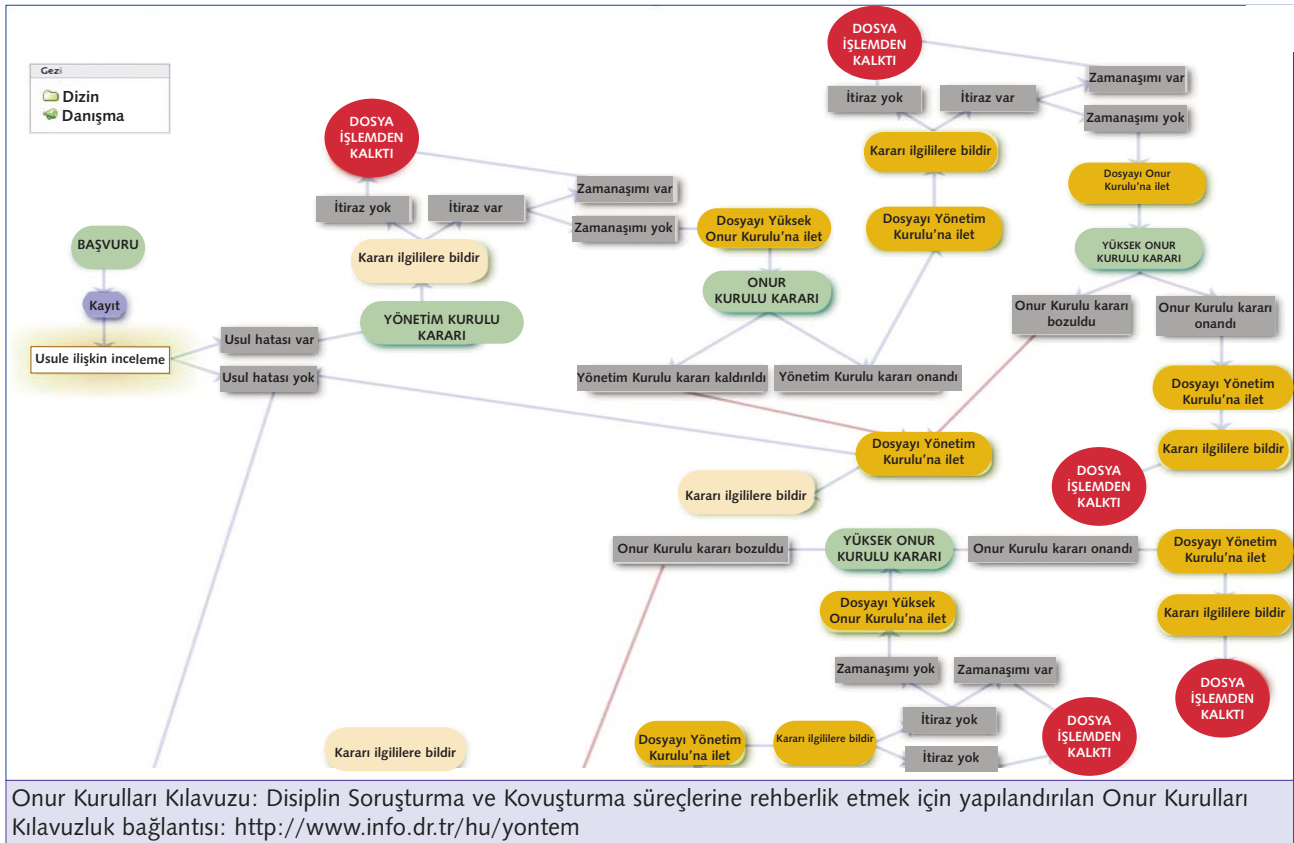
Bilimsellik dışı, alan dışı, endikasyon dışı ya da geniş endikasyon ile hekimlik uygulamaları sergileyen hekimlerin yaratacağı – yarattığı sağlık sorunları toplum nezdinde mesleğimizin sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu uygun olmayan hekimlik uygulamaları yanı sıra bir de hekimlikle bağdaşmayacak "adi suç" olarak tanımlanabilecek, usulsüz reçete, rapor ya da belge düzenlemeleri ile çıkar sağlamak, geri ödeme kurumlarını zarara sokmak eylemleri tüm hekimlerin, tabip odalarının ivedilikle gündemlerine alıp ortak tutum geliştirmeleri gereken eylemler olarak görülmektedir. Meslekten men cezalarının arasında "maddi çıkar odaklı" eylemlerin sayısı ve çeşitliliği dikkat çekicidir.

Dosyalar incelendiğinde 2008 döneminde 395 olaydan 115 olayın, 2010 döneminde ise 326 olaydan 150'sinin gerçekleşme tarihi dosyada bulunamamıştır. Dosyaların soruşturma aşamasında belli kontrol listeleri üzerinden denetimli hazırlanması karar alma süreçlerine olumlu katkı sunacaktır.

Disiplin süreçlerinde hukuka uygun davranılması, bildirimlerin usule uygun yapılması, savunma hakkının öneminin bilincinde, soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin ilerletilmesi son derece önemlidir. Tabip odası onur kurulları kararlarının - dosyalarının incelenmesi aşamasında usül eksiklikleri ya da karar için gerekli belgelerin dosyada olmaması süreci uzatmakta, adaleti geciktirmektedir. Soruşturmaya değer olup olmadığının kararının verilmesinde başat görevi olan oda adına soruşturmacı işlevi üstlenenlerin "Disiplin İşlemleri Soruşturmacı Eğitimleri" ile desteklenmesi önemlidir. Bu eğitimlerin yaygınlaştırılması dosyaların TTB-YOK tarafından tabip odasına iade edilme gerekçelerini büyük ölçüde azaltacaktır.

TTB tarafından tabip odası yönetim kurulları ve onur kurulları için düzenlenen eğitimler ve deneyim aktarımı son derece önemlidir. Bu amaçla bir "Disiplin Soruşturmasında ve Kovuşturmasında Yöntem" kitabı basılmış ve TTB web sayfasından da erişimi olanaklı kılınmıştır (5).

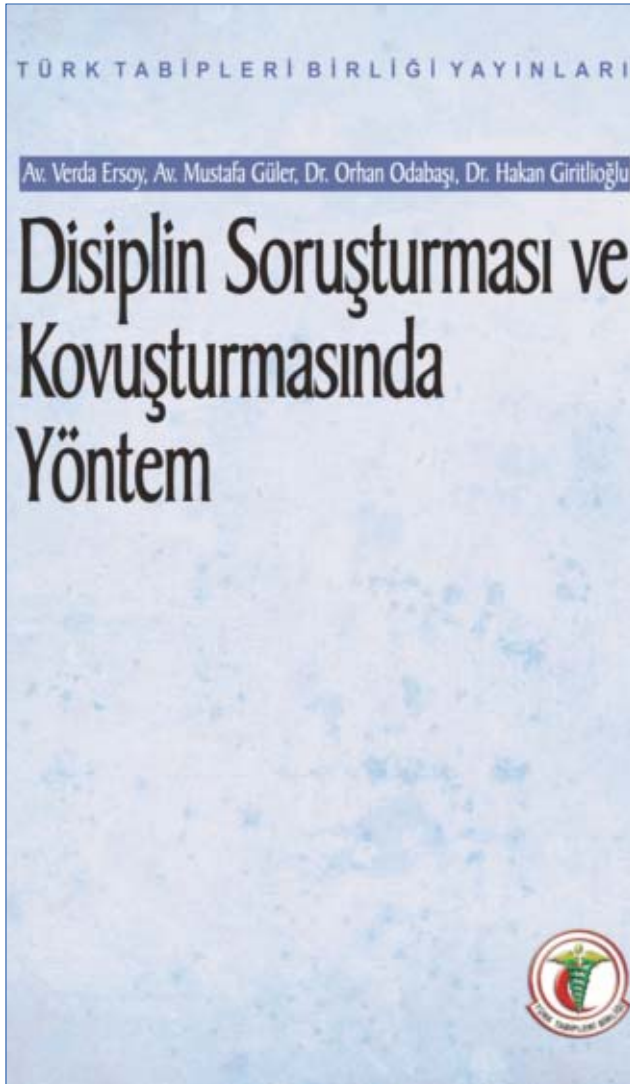
Tıp doktorlarından oluşan onur kurulları ve TTB-YOK bugün için 43 ana dal 45 yan dal tıp uzmanlık alanının tamamına hakim olması olanaklı değildir. Bu gerekçe ile konunun daha iyi



anlaşılması için her aşamada bilirkişilik görüşüne başvurulmalıdır (6).

TTB tarafından Adalet Bakanlığı tarafından sertifikalandırılan "Temel Bilirkişilik Eğitimleri" düzenlenmektedir. Bu eğitimleri almış alan uzman bilirkişiler, disiplin işlem dosyalarında sorgulanmak istenen, sürecin anlaşılmasında rehberlik edecek nitelikte rapor üreteceklerdir (7).

Tabip odaları onur kurulları olayın oluşmasından yaklaşık 24 ayda %35-%39 oranında karar alabilmektedir. Ancak tabip odalarına başvuru dilekçelerinin veriliş tarihleri derlenip çalışılmadığı için aradaki sürenin gerçekçi değerlendirilmesi yapılamamıştır.



Erişim adresi: http://www.ttb.org.tr/yayin_goster.php?Guid=43328d5a-9470-11e7-914a-a458ccf77150

Oda onur kurulu kararı ile dosyanın TTB - YOK'na gelip karar alınması arasındaki süre ay olarak incelendiğinde 2008 döneminde ilk 6 ayda %87,8, 12 ayda toplam %97 oranında, 2010 döneminde ise ilk 6 ayda dosyaların %59,5, 12 ayda ise toplam %96'sı hakkında karar verildiği görülmektedir. Bu durum, yasa koyucunun yılda 2 kez yapılmasını öngördüğü TTB-YOK üyelerinin özverisi ve görevlerine verdikleri değer bir göstergesidir. İki dönemde toplam 22 toplantı yapıldığı görülmektedir.

Olayın gerçekleşme tarihi ile TTB-YOK kararının verildiği süre 2008 döneminde yaklaşık 24 ayda %32,5 oranında, 2010 döneminde ise yaklaşık 24 ayda %22,2 oranındadır. Dosya eksiklikleri ve usul hataları sürecin uzamasına neden olmaktadır.

TTB-YOK kararlarının büyük bir bölümü 2008 döneminde %76,2 ile 2010 döneminde ise %73,6 oranında tek hekim ile ilgili kararlardır. Oysa hekimlik uygulamaları yaklaşımından sistem analizlerinin yapıp ekip çalışmasının dinamikleri gözden geçirilerek daha kapsayıcı bir değerlendirme yapılmalıdır. Hekimi hedef alan yaklaşımlar "çekinik tıp" için gerekçe oluşturmaktadır.

Mağduriyetlerin giderilmesinde bugün için disiplin soruşturma ve kovuşturma süreçlerinin hızlı seyretmesi açısından olayın gerçekleştiği tarih ile tabip odası onur kurulunun kararı oluşturduğu tarih arasındaki zaman aralığının ve TTB-YOK sürecinde geçen sürenin kısaltılması ve karar vermede olası engel ya da eksikliklerin saptanarak giderilmesi yararlı olacaktır.

TTB-YOK bir meslek örgütü olmanın bilincinde disiplin işlemleri sürecinde başta hekim ve hekimlik uygulamalarını merkeze almakla birlikte örneği azda olsa ilgili tüm taraflara olgu – durum temelli bildirimler, çağrılar çıkarmalı göreve tarafları çağırmalıdır.

Kötü uygulama nedeniyle yaşanan hasta mağduriyetleri öne çıkmakla birlikte, süreçte tüm çabasına, özen ve dikkatine rağmen, denetlenemeyen nedenlerle, uzayan – yıpratıcı süreçler hekimlerin meslek örgütüne, sağlık

sistemine, mesleğine, meslektaşlarına ve topluma karşı tepki duymasına neden olmaktadır. Unutulmaması gereken en önemli saptamalar “Hekimleri yine hekimlerden oluşan yapıların en iyi anlayabileceği.” ve “Disiplin süreçlerine maruz kalmak soruşturma geçirmek ya da kovuşturmaya uğramak suçlu olmak değil, aksine haklı olduğunuz bir durumda aklanma için bir fırsattır.”

Hekimlik uygulamaları disiplin süreçlerinde yapılması gereken mağduriyetlerin hızla giderilmesidir. Sistem analizi, ekip çalışması içerisinde görev ve sorumlulukların tanımlanması yapılmaksızın sürecin tek sorumlusunun hekim olarak gösterilmesi sorunun uzun erimde çözümüne katkı sunmayacaktır.

Türk Tabipleri Birliği, Tabip odaları onur kurulları ve Yüksek Onur Kurulu çalışmaları ile tüm bu süreçlerde mesleki deontolojiyi korumak ve geliştirmeyi hedeflemektedir.

İletişim: Dr. Orhan Odabaşı
E-posta: odabasiorian@gmail.com

Kaynaklar

1. Türk Tabipleri Birliği Disiplin Yönetmeliği (Erişim: 28 Şubat 2018, 09:48)
http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=125:tk-tablerbldl-yetmel&catid=2:yemelik&Itemid=33.
2. Türk Tabipleri Birliği yasası (Erişim: 28 Şubat 2018, 09:47)
http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=14:tk-tablerblkanunu-6023-&catid=1:yasa&Itemid=28.
3. TTB Çalışma Raporu 2008-2010 Dönemi (Erişim: 28.02.2018, 10:13)
http://www.ttb.org.tr/c_rapor/2008-2010/2008-2010.pdf.
4. TTB Çalışma Raporu 2010-2012 Dönemi (Erişim: 28.02.2018, 10:14)
http://www.ttb.org.tr/c_rapor/2010-2012/2010-2012.pdf.
5. Disiplin Soruşturmasında ve Kovuşturmasında Yöntem. Av. Verda Ersoy, Av. Mustafa Güler, Dr. Orhan Odabaşı, Dr. Hakan Giritlioğlu, Türk Tabipleri Birliği Yayınları, Ocak 2009, Ankara.
http://www.ttb.org.tr/yayin_goster.php?Guid=43328d5a-9470-11e7-914a-a458ccf77150
6. Tıpta ve Dış Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği (Erişim: 28.02.2018, 09:51).
<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=75.19629&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=t>
7. Türk tabipleri Birliği “Bilirkişilik” Eğitimleri (Erişim: 28.02.2018, 14:23).
http://www.ttb.org.tr/haber_goster.php?Guid=96adf904-fcff-11e7-8ba2-003f3d72864a.